

บทคัดย่อ

อุตสาหกรรมก่อสร้างเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงและมีความสำคัญในการสร้างรายได้ประชาชาติ รัฐบาลจึงพยายามผลักดันและส่งเสริมให้มีการเติบโตอย่างยั่งยืน แต่โครงการก่อสร้างนับเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่สร้างมลภาวะให้แก่สิ่งแวดล้อมอย่างมากไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องเสียง ฝุ่นละออง ขยะ และการจราจรติดขัด เป็นต้น แม้ว่ากฎหมายสิ่งแวดล้อมของไทยฉบับพ.ศ.2535ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันจะมีผลบังคับใช้กับโครงการก่อสร้างแล้วก็ตาม แต่ก็บังคับใช้ได้เฉพาะโครงการขนาดใหญ่ที่กำหนดให้ต้องจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเท่านั้น กฎหมายยังไม่ครอบคลุมต่อโครงการก่อสร้างขนาดกลางและเล็ก งานวิจัยนี้จึงได้ศึกษาถึงปัญหาในการปฏิบัติใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมในโครงการก่อสร้างด้วยการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มผู้ประกอบการก่อสร้างและผู้รับเหมา กับ กลุ่มผู้ออกแบบ ถึงปัญหาดังกล่าว

การศึกษาวិจัยพบว่า ปัญหาในการปฏิบัติกฎหมายสิ่งแวดล้อมในโครงการก่อสร้างมีสาเหตุหลักๆอยู่3ประการ คือ ปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายของภาครัฐ ปัญหาที่เกิดจากผู้ประกอบการในธุรกิจก่อสร้าง และปัญหาที่เกิดจากตัวบทกฎหมาย ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายของภาครัฐเป็นอุปสรรคต่อการใช้กฎหมายมากที่สุด เพราะภาครัฐมีการทำงานและตรวจสอบหลายขั้นตอนจึงทำให้เจ้าหน้าที่รัฐทำงานได้ค่อนข้างช้า สำหรับปัญหาจากผู้ประกอบการและผู้รับเหมาพยายามหลีกเลี่ยงที่จะปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมในโครงการก่อสร้างนั้น มีสาเหตุมาจากเรื่องค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูงในการดูแลและควบคุมซึ่งส่งผลให้กำไรลดลงมาก เมื่อนำมาไปปฏิบัติใช้กับโครงการขนาดกลางและขนาดเล็กส่งผลต่อดัชนีของโครงการสูงขึ้น ส่วนปัญหาที่เกิดจากตัวบทกฎหมาย คือ เรื่องตัวบทกฎหมายที่ไม่ชัดเจนยากต่อการทำความเข้าใจ เมื่อมีการตีความเพื่อนำไปปฏิบัติใช้ ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการ ผู้รับเหมา เจ้าหน้าที่รัฐ ต่างตีความให้เป็นประโยชน์แก่ตนเอง นอกจากนี้ ยังพบว่าบทลงโทษที่เบาเกินไปทำให้กฎหมายด้อยมีประสิทธิภาพเพราะโทษส่วนใหญ่เป็นโทษปรับ หากมีโทษจำคุกก็จะให้รอลงอาญา

ทั้งนี้มาตรการภาครัฐที่จะใช้แก้ไขปัญหาดังกล่าวซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าควรให้มีระบบเงินประกันสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ขออนุญาตก่อสร้างและจะคืนให้เมื่อโครงการเสร็จสิ้น การกำหนดให้มีกเว้นภาษีวัสดุก่อสร้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การสนับสนุนให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนรวมมากขึ้น และการสร้างแรงจูงใจโดยให้มีการลดหย่อนการจดทะเบียนภาษี เป็นต้น